

Entropie, waarom alles uiteindelijk uit elkaar valt

Beschrijving

Wat hebben een kop koffie, een relatie en een samenleving met elkaar gemeen? Ze hebben allemaal de neiging om langzaam maar zeker uit elkaar te vallen. Dat is geen pessimistische gedachte, maar een natuurwet: de tweede hoofdwet van de thermodynamica â?? beter bekend als *entropie*. En misschien zegt die wet ons niet alleen iets over het universum, maar ook over hoe wij leven, denken en aandacht geven.

Ik had het er hier al eens eerder over, maar kan het niet laten om er opnieuw aandacht aan te geven.

Wat is entropie?

In de natuurkunde is entropie een maat voor wanorde. Meer precies: het is een maat voor het aantal manieren waarop een systeem zich kan organiseren zonder energie van buitenaf. De tweede hoofdwet (van de thermodynamica) stelt dat de totale entropie in een gesloten systeem altijd toeneemt. Dingen bewegen van *orde* naar *wanorde*, van structuur naar chaos. Ijsklontjes smelten. Batterijen raken leeg. Warmte verspreidt zich. Alles heeft de neiging uit elkaar te vallen.

In mijn bescheiden mening geeft entropie ook richting aan de tijdâ?|

Maar entropie is mÃ©Ã©r dan alleen een natuurwet. Het is ook een fascinerend filosofisch en psychologisch concept.

Entropie in het dagelijkse leven

Denk aan je *inbox*. Of je *keukenkastje*. Of je *relatie*. Alles vereist onderhoud. Energie. Aandacht. Laat je het los, dan versloft het. Waarom? Omdat de natuurlijke staat van dingen niet orde is, maar wanorde. Zonder actieve inspanning vervalst elk systeem â?? fysiek, sociaal of mentaal â?? langzaam tot een staat van grotere chaos. Het is een treurige gedachte, maar helaas helemaal waar.

We herkennen dit instinctief:

- Een team valt uit elkaar *zonder* goede communicatie.
- Creatieve projecten verwateren als je ze *niet* voedt.
- Je geheugen vervaagt *zonder* herhaling.

In een wereld waar alles in beweging is, is **stilstand (niets doen) hetzelfde als achteruitgang**. Niet omdat we falen, maar omdat de natuur zÃ©lf naar verval neigt.

Aandacht als antikracht

Wat is dan de tegenkracht van entropie? *Aandacht*.

Aandacht is misschien wel het meest waardevolle â?? en meest onderschatte â?? vermogen van de mens. Het is de kracht waarmee we structuur brengen in chaos. Als we ergens onze aandacht op richten, stoppen we er energie in. Dat is waarom aandacht zo uitputtend kan zijn, en zo kostbaar. Aandacht is wat een gesprek levendig houdt, een boek zinvol maakt, een samenleving draaiende houdt.

In deze zin is **aandacht het tegengif van entropie**. Maar we leven in een tijd waarin onze aandacht continu wordt opgeknipt, versnipperd en verkocht. Elke notificatie, elk algoritme, elke headline trekt ons weg van de focus. En dat is gevaarlijk. Niet alleen voor onze mentale gezondheid, maar ook voor onze collectieve toekomst.

“Alles wat aandacht krijgt, groeit.” Een credo uit de **Appreciative Inquiry** leer¹.

Entropie en cultuur

Je zou kunnen zeggen dat cultuur zelf een manier is om entropie te bevechten. Kunst, taal, wetenschap – ze geven vorm aan de wereld, tegen de stroom in. Toch zie je ook hier dat verval altijd op de loer ligt. Talen sterven uit. Ideeën worden vergeten. Monumenten verweren. Een samenleving die stopt met herinneren, nadenken of leren, is een samenleving die toelaat dat de chaos weer terrein wint.

De historicus *Arnold Toynbee*² zei ooit: “Civilizations die from suicide, not murder.”

Ze vallen zelden door een enkele klap, maar brokkelen af – door desinteresse, versplintering, entropie.

default watermark

Wat betekent dit voor ons?

Je hoeft geen fysicus te zijn om te begrijpen dat dingen uit elkaar vallen als je ze geen aandacht geeft. Maar het is troostrijk en activerend om te beseffen dat we wel invloed hebben. Niet op het bestaan van entropie, maar op hoe we ermee omgaan.

- **In je dagelijks leven:** richt je aandacht bewust. Kies wat je voedt, en wat je laat verwaaien.
- **In je relaties:** onderhoud ze actief, met tijd en zorg.
- **In je werk of creatie:** erken dat alles energie kost, maar dat dat ook waarde geeft.

En als we daar even geen energie voor hebben? Dan weten we tenminste dat het niet onze schuld is. Het is gewoon de natuur, en de uitdaging die we allemaal delen.

¹ **Appreciative Inquiry** (Waarderend Onderzoek) is de kunst en kunde om vragen te stellen over het potentieel van een organisatie met de bedoeling deze volledig tot zijn recht te laten komen. *David Cooperrider*, grondlegger Appreciative Inquiry

Appreciative Inquiry maakt gebruik van de 5 V's:

1. **Verwoorden:** Waar wil je meer van?
In deze fase wordt het onderwerp geformuleerd. Voor de keuze van het onderwerp is het belangrijk dat dit positief is geformuleerd, dat iedereen wat met het onderwerp heeft en dat het onderwerp leidt naar waar men heen wil.
Resultaat: definitie van het gewenste onderwerp wat ontwikkeld en vormgegeven gaat worden.
2. **Verdiepen:** Men gaat op zoek naar het beste dat er is.
Het belangrijkste doel in deze fase is het ontdekken en behouden van de aspecten die deelnemers over het onderwerp ervaren. Door middel van interviews beschrijven deelnemers positieve verhalen over de succesmomenten en beste ervaringen over het gekozen onderwerp. De geïnterviewden kunnen zo nieuwe inzichten over het onderwerp, elkaar en de organisatie verkrijgen. Iedereen die betrokken is bij het onderwerp participeert aan het proces. De verhalen worden geanalyseerd op thema's en patronen.
Resultaat: uit interviews is de rode draad afgeleid van de ervaringen en inzichten van geïnterviewden over het verleden, heden en toekomst van de organisatie. Het delen van de positieve ervaringen creëert energie bij de participanten waardoor vertrouwen ontstaat om de verandering aan te gaan.
3. **Verbeelden:** Men stelt zich voor wat zou kunnen zijn.
In deze fase worden de ervaringen en inzichten vanuit het verdiepen constructief gebruikt. Met deze kennis over het verleden en heden wordt de toekomst gevisualiseerd. Deze visie is prikkelend en positief geformuleerd. Tevens is de visie verwoord alsof deze reeds gerealiseerd is.
Resultaat: een uitdagende visie waarin de toekomst wordt verwoord.
4. **Vormgeven:** Men gaat in dialoog over wat er zou moeten zijn.
In deze fase wordt gekeken hoe de visie gerealiseerd kan worden. Bepaald wordt welke organisatorische en relationele elementen nodig zijn.
Resultaat: een analyse van succesbepalende organisatorische en relationele elementen voor het realiseren van de visie.

5. **Verwezenlijken:** Vaststellen en invoeren van â??wat er zal zijnâ??.

In deze fase wordt de realisatie van de visie verder vormgegeven. Bepaald wordt hoe men het gaat aanpakken. Vervolgens worden de acties uitgevoerd. Vernieuwend is, dat bij het werken aan acties niet zozeer gekeken wordt naar bij wiens functie de actie past, maar naar wie gepassioneerd is om de desbetreffende actie vorm te geven.

Resultaat: een plan van aanpak dat tot stand is gekomen op basis van dialoog en dat wordt uitgevoerd op basis van ieders kracht.

² **Arnold Joseph Toynbee** (1889-1975) was een Brits historicus, wiens twaalfdelige analyse van de opkomst en ondergang van beschavingen, *A Study of History*, geschreven van 1934 tot 1961, een synthese was van de wereldgeschiedenis. Het is een metahistorie, gebaseerd op universele patronen van opkomst, bloei en verval.

Datum aangemaakt

2025/05/26

default watermark